

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Бахмацького районного суду Чернігівської області
25.10.2024

м. Чернігів, 2024

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 25.10.2024 групою національного превентивного механізму (далі - НПМ) здійснено відвідування Бахмацького районного суду Чернігівської області (далі – суд) у складі:

Кебець Інна Андріївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Жмака Ірина Миколаївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Гавриль Олена Анатоліївна, представник громадської організації.

Місцезнаходження суду: вул. Соборності, 42, м. Бахмач, Ніжинський район, Чернігівська область, 16500.

Керівництво суду:

Лобода Наталія Віталіївна - голова суду;

Оніщенко Ірина Вікторівна - керівник апарату суду.

Штатна чисельність працівників суду – 32,5, з них суддів – 6, 3 посади суддів вакантні.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» Бахмацький районний суд Чернігівської області є судом першої інстанції і здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом. Суд розглядає цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом.

Суд розміщується в чотириповерховій адміністративній будівлі, де також розташовані Бахмацька міська рада, її виконавчі органи, територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади тощо.

Рік побудови будівлі – 1990, загальна площа, яку займає суд, складає 754,3 м². В будівлі наявні два входи: центральний та службовий, останній використовується як спеціальний вхід в будівлю для підсудних.

На фасаді будівлі розміщуються вивіски із зазначенням повної назви суду та графіком роботи, вся інформація продубльована шрифтом Брайля. Вхід до будівлі облаштований пандусом та кнопкою виклику відповідального працівника суду для маломобільних груп населення (фото 1).

Охорону та підтримання громадського порядку в суді забезпечують працівники територіального управління Служби судової охорони у Чернігівській області, пункти пропуску знаходяться на другому та третьому поверхах біля входу.

Інформаційні стенди встановлені у коридорах другого та третього поверху, також облаштовані місця для роботи відвідувачів з документами та шафи для

зберігання речей. Стенди наповнені корисною інформацією про діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, графіки прийому громадян керівництвом суду та іншими установами, про ставки судового збору та реквізити для сплати, а також витягами з Конституції України та інших нормативно-правових актів, зразками процесуальних документів (фото 2,3).

Для здійснення правосуддя в суді функціонують три зали судових засідань, зала для розгляду кримінальних справ розташована на першому поверсі, її площа складає 69 м².

На третьому поверсі облаштована кімната для роботи адвокатів, прокурорів і громадян з матеріалами справ.

Залу судових засідань, де відбувається розгляд кримінальних справ, обладнано кабінною для обвинувачених (підсудних) та засуджених із металу та спеціального захисного скла, технічними засобами для фіксування судового процесу та проведення судових засідань у режимі відеоконференцзв'язку (фото 4). В середині кабінки є інформація про права і обов'язки підозрюваного, обвинуваченого, виправданого, засудженого.

Приміщення конвою та камера для утримання підсудних (засуджених) розміщуються поруч із залом судових засідань, де відбувається розгляд кримінальних справ.

Моніторингова група відзначила, що в суді створено умови для розгляду кримінальних справ та справ про адміністративні правопорушення за участю дітей. Для цього на другому поверсі облаштовано спеціалізовану залу, у коридорі перед входом до зали – окремий інформаційний куточок правосуддя, дружнього до дитини (фото 5, 6).

В канцелярії суду зберігається аптечка для надання першої допомоги, укомплектована лікарськими засобами та медичними виробами з актуальними термінами придатності. Відповідно до наказу від 28.05.2021 № 7-од відповідальною особою за надання домедичної допомоги призначено судового розпорядника.

Укриття знаходиться в адміністративній будівлі, де розміщується суд.

Скарги від обвинувачених (підсудних) та засуджених осіб на умови тримання та неналежне поводження на адресу суду не надходило. Фактів заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті таким особам не встановлено.

Під час відвідування обвинувачувані, підсудні (засуджені) у приміщенні суду не перебували.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування здійснювалось 12.05.2021, за результатами якого надані рекомендації Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Чернігівській області:

вжити заходів щодо обладнання приміщення суду у відповідності до вимог ДБН України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», в тому числі необхідною

кількістю камер для підсудних (засуджених) відповідно до встановлених вимог, кімнатою для роботи адвоката з підсудним (засудженим), а також вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд для маломобільних груп населення» для забезпечення прав осіб з інвалідністю;

забезпечити приміщення суду охороною;

розглянути питання щодо визначення відповідальної особи за надання домедичної допомоги, а також виклик екстреної (швидкої) медичної допомоги та її відповідну підготовку,

та Бахмацькому районному суду:

вжити додаткових заходів щодо протидії та поширенню коронавірусної інфекції COVID-19, здійснювати контроль за безумовним дотриманням працівниками, відвідувачами, підсудними/засудженими профілактичних та протиепідемічних заходів щодо запобігання поширенню хвороби COVID-19;

забезпечити належні умови тримання обвинувачених (підсудних), визначення відповідальних осіб, з числа працівників суду, за надання домедичної допомоги.

Рекомендації, надані за результатом попереднього відвідування, виконані частково. Зокрема, Територіальне управління Державної судової адміністрації у Чернігівській області листом від 18.06.2021 № 01-15/1143/21-вих повідомило, що об'ємно – планувальні рішення та склад приміщень суду не дозволяють в повній мірі облаштувати їх відповідно до існуючих Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН В.2.2-26:2010). Також відсутні можливості облаштувати бокс або огорожену стоянку для спеціального автомобіля і висадки конвойних, пандус для пересування маломобільних груп населення.

II. Факти, виявлені під час відвідування

Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

1. Відповідно до пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 у будівлі суду повинно бути три камери для підсудних (засуджених) на кожному залу судових засідань для розгляду кримінальних справ.

Всупереч зазначеному в суді наявна лише одна камера, що може порушувати вимоги роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, яким заборонено спілкування між собою.

2. У порушення пункту 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, пункту 22.5 Європейський пенітенціарних правил обвинувачені (підсудні), засуджені не мають доступу до чистої питної води. В камері для утримання таких осіб відсутні ємності для питної води та одноразовий посуд.

3. У порушення пункту 9.9 ДБН В.2.2-26:2010 у суді відсутній окремий

санвузол, яким можуть користуватися обвинувачені (підсудні), засуджені. За інформацією керівника апарату суду у разі потреби таких осіб конвоюють до загального санітарного приміщення на першому поверсі адміністративної будівлі, де розміщується суд.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

4. У порушення пункту 5.11 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 14 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11.06.2015 за № 698/27143, (далі - Інструкція) не обладнано бокс для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варті біля зовнішнього спеціального входу.

Посадка (висадка) обвинувачених (підсудних), засуджених проводиться зі зворотної сторони будівлі суду (фото 7).

5. У порушення пункту 7.1.9 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 13 Інструкції у приміщенні суду не забезпечено ізольований маршрут конвоювання підсудних (засуджених) від спеціального автомобіля до зали судових засідань (фото 8).

Порушення права на доступність для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 26 Конституції України).

6. У порушення пункту 7.2.20 ДБН В.2.2-26:2010 пандус перед входом в адміністративну будівлю, де розміщується суд, та початок сходів не позначені тактильними (рифленими) та контрастно забарвленими попереджувальними смугами, що розташовуються перпендикулярно до напрямку руху безпосередньо перед сходами.

Також відповідно до пункту 5.3.2 Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд для маломобільних груп населення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН В.2.2-40:2018) поверхня відкритих пандусів на шляхах руху повинна бути шорсткою, чітко маркована кольором або фактурою, контрастною відносно суміжних горизонтальних поверхонь.

У порушення цих вимог поверхня пандусу нерівномірна та потребує ремонту.

7. У порушення пункту 6.3.3 ДБН В.2.2-40:2018 маломобільні групи населення, які пересуваються на кріслах колісних, не мають доступу до залів судових засідань та інших приміщень суду на другому і третьому поверхах через відсутність підйомного механізму. Ліфт в адміністративній будівлі, де

розміщується суд, не працює.

8. У порушення вимог пункту 11.5 ДБН 2.2-40:2018 в суді відсутнє санітарно-гігієнічне приміщення, облаштоване для маломобільних груп населення.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України)

9. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, пункту 23.4 Європейських пенітенціарних правил, статті 59 Конституції України, пункту 6.5.2 ДБН В.2.2- 26:2010 у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможливорює реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Інші порушення.

10. Обладнання приміщення камери для утримання підсудних (засуджених) не відповідає вимогам пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010.

У порушення цих вимог камера не обладнана зовнішніми запорами на дверях; двері камери не обладнані оглядовими віконцями належного діаметру (0,1 м) з металевими ґратами та пристроями, що за потреби обмежують відчинення дверей та звужують прохід для особливо небезпечних осіб, що знаходяться під охороною (фото 9).

11. Обладнання приміщення варті не відповідає вимогам пункту 6.5.3 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 12 Інструкції (фото 10).

Вхідні двері кімнати для конвою дерев'яні, без металевої рами та оглядового віконця з заслінкою, яка має фіксуватися в зачиненому положенні, не обладнані замком, що фіксується при закритому положенні дверей, подвійною заслінкою та ланцюжком. У приміщенні відсутня металева шафа, що замикається на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів .

III. Рекомендації

1. Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України у Чернігівській області, Бахмацькому районному суду Чернігівської області у межах компетенції забезпечити:

збільшення кількості камер для обвинувачених (підсудних) та засуджених виходячи з розрахунку три камери на одну залу судових засідань для розгляду кримінальних справ;

доступність приміщень суду для потреб маломобільних груп населення згідно з вимогами ДБН України В.2.2-40:2018, Порядку влаштування засобів безперешкодного доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до будинків, будівель, споруд будь-якого призначення, їх комплексів та частин, об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури або їх розумного пристосування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.06.2021 № 668;

обладнання боксу для заїзду спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огороженої стоянки для спеціального автотранспорту варти біля зовнішнього спеціального входу;

наявність ізольованого маршруту конвоювання обвинувачених (підсудних) та засуджених від камери та зали судових засідань для розгляду кримінальних справ;

облаштування спеціального санвузла для обвинувачених (підсудних), засуджених;

обладнання камери для утримання підсудних (засуджених) та приміщення варти відповідно до вимог ДБН В.2.2-26:2010 та Інструкції;

обладнання кімнати для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними) та засудженими відповідно до вимог ДБН В.2.2-26:2010;

постійний доступ до чистої питної води обвинувачених (підсудних) та засуджених.

До звіту додаються: фотофіксація на 2 арк.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України
з прав людини**

Інна КЕБЕЦЬ

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9

Фото 10

